

81/3

4-6

89 04 27 03

Dr. Halász László

03-11-

Herceg Miklós

452, 429,

601, 605, 626, 634, 645

3./ JOÓ RUDDOLF elmondta egyik kapcsolatának, hogy tudomása szerint május 18-án Magyarországra érkezik von Schwarzenberg herceg, hogy a Helsinki Föderáció nevében tárgyalásokat folytasson az MDF képviselőivel. A tárgyalásokat követően - előre láthatóan május 20-án - tervezik a Helsinki Föderáció Magyar Nemzeti Bizottságának megalakítását.

A bizottság munkacsoportjának tervezett vezetői (koordinátorai) KÖSZEG FERENC és KODOLÁNYI GYULA lesznek. A csoportban az SZDSZ, az MDF, az FKGP és a Szociáldemokrata Párt képviselői kapnak mandátumot.

A tárgyalások megkezdése előtt az MDF sajtótájékoztatót tervez, amelyen várhatóan bejelentik LECH WALESÁ május 16-i Magyarországra érkezését is.

Az információ forrása megbízható;
tartalma részben ellenőrzött.

ÁLLAMBIZTONSÁGI SZOLGÁLATOK
TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA

Intézkedés: - az információt tovább pontosítják;
- folytatják a felderítést;
- felhasználják a tájékoztató munka során.

Minősítés törölve !

/ III/III /

BK-4a-111. sz. irat alapján
199.. 1998. 06. 22. hó nap

TA

96/9

4-6

Dr. Halász László

89. 05 19 09

03-10--

458, 423, 426, 433, 438

624, 634, 626, 650/645

Herceg Miklós

9./ Április végén jelentettük, hogy Karl Von Schwarzenberg herceg, a Helsinki Federation elnöke május harmadik hetében hazánkba látogat, s az MDF-fel folytatandó tárgyalásokat követően, várhatólag május 20-án sor kerül a Helsinki Föderáció Magyar Nemzeti Bizottságának megalakítására.

Ujabb információ szerint a szervezet megalakítása alkalmából a szervezők f. hó 19-én a Ménesi uti Eötvös Kollégiumban sajtótájékoztatót tartanak, melyre meghívták a magyar sajtó és az MTV képviselőit, valamint számos külföldi tudósítót. A szervezőmunkát KÖSZEG FERENC koordinálja. A rendezvény díszvendége Karl Schwarzenberg herceg lesz.

Az információ forrása megbízható;
tartalma részben ellenőrzött.

ÁLLAMBIZTONSÁGI SZOLGÁLATOK
TÖRTÉNETI LEVELTÁRA

Intézkedés: -pontosítják az információt;
-hasznosítják a tájékoztató munkában.

/ III/III /

Minősítés törölve!

BM-40-16-11-78/1-68

..... sz. irat alapján

199... 1999-03-31 no nap

Levelek

TA-K/3

küldöttségünk volt az egyetlen, amelynek saját programja volt, és amely egységesen képviselte Észtország törekvéseit. Nagyon fontos volt számunkra, hogy a konferencia záródokumentumába bekerült az önállóan gazdálkodó területek gondolata. A nemzeti folyamatok ellensúlyozására megalakult egy olyan csoport is, amely vissza akarta állítani a régi brezsnyevi-sztálini időszakot. Ezt a csoportot internacionalista mozgalomnak nevezték el. Ebben főleg oroszok, és más bevándoroltak vettek részt. Különböző módon akadályozni próbálták a nemzeti törekvéseket, mindenféle rágalommal illették a Népfrontot, hogy nacionalista megistene tudja mi még. De igyekeztük nem kapott megfelelő visszhangot, és az orosz lakosság is egyre inkább eltávolodik tőlük.

A következő állomás az volt, hogy a nyár folyamán Észtország különböző vidékein nagyon szép koncerteket szerveztek. Egy együttes végigjárta Észtország összes nagyobb városát és települését, és megint énekelték azokat a kedves, régi, szép dalokat, amiket eddig nem volt szabad énekelni, például a régi észt zászlóról szóló dalt. Felmerült a régi észt himnusz visszaállításának a gondolata is. A következő nagyobb siker egy jól szervezett nemzetközi rockfesztivál volt, amelyre Írországból, Argentínából, Svédországból és Finnországból jöttek össze együttesek. Szeptember 11-én volt egy nagyon szép esemény, a "Daloló Észtország '88" elnevezésű rendezvény, amelyre 350 ezer - főleg észt - ember jött el. Sokat énekelték együtt, s közben beszédek hangzottak el. Délután 3-kor kezdődött és este fél 11-kor ért véget.

- Említette, hogy van egy politikai célkitűzésekkel működő vallási mozgalom.

Igen, "Az élet szava". Elég szélsőséges célkitűzései vannak. Adott helyzetben nem tartom helyesnek, bár egy demokratikus társadalomban azt követelhet mindenki, amit akar... Ők azt követelik többek között, hogy minél hamarabb lépünk ki a Szovjetunióból. Ha jót akarnak ennek a kis népnek, akkor ezt nem szabad erőltetni, mert ez katonai beavatkozást vonhat maga után. Itt az a politika, hogy az észt katonákat minél messzebbre viszik a köztársaságtól, s ha "rendcsinálás"-ra kerülne sor, az ország más területeiről vezényelnének ide csapatokat.

- Miért éppen Észtországban, vagy tágabban, az un. balti államokban fogalmazódott meg a legvilágosabban a saját arcukat kialakításának igénye?

Ezeknek az országoknak volt saját történelmi múltjuk. Még emlékeznek a függetlenség, a szabadság ízére. Hisszük, hogy mindez nem marad emlék.

- Szívből kívánom, hogy így legyen! Köszönöm a beszélgetést.

Az interjút Iványi Gábor készítette 1988 őszén egy észt pedagógussal

AZ ÉSZTORSZÁGI NÉPFONT KIÁLTVÁNYA

Észtország polgáraihoz, Észtország barátaihoz!

Észtország politikai történetében új fejezet kezdődött. Megszületett a NÉPFONT, a nép saját kezdeményezésű mozgalma, hogy Észtországot - s ekképpen a Szovjetuniót - a demokrácia és jogállamiság útjára segítse, és ezen az úton meg is tartsa.

Mozgalmunk azt a meggyőződést testesíti meg, hogy Észtország ügyeiről - a szabad önrendelkezés feltételei között, az összes itt élő népek érdekeinek szem előtt tartásával - Észtországban és mindenekelőtt az észt közreműködésével kell határozni. (...)

Kinyilvánítjuk, hogy:

- Célunk olyan társadalmi és állami berendezkedés, olyan életkörülmények megteremtése, amelyek biztosítják az észt nép fennmaradását és reményteljes jövőjét.

- Biztosítjuk az Észtországban élő összes népek szabad fejlődését azzal a feltétellel, hogy elismerést nyer az őslakos észt nép önrendelkezési joga.

- Elutasítjuk az erőszak alkalmazását, és reméljük: nem hoznak bennünket olyan helyzetbe, amely reménytelen elhatározásba sodorná népünket.

- Nyitottak vagyunk a különböző nézetek iránt, készek vagyunk együttműködni minden szervezettel és mozgalommal, ha támogatják az emberibb társadalom és a néphatalom megvalósulását.

- Tudatában vagyunk a világ politikai realitásainak, viszont elvárjuk a világ közvéleményétől, hogy a mai Észtországot új politikai tényezőként ismerje el. (...)

Nem kívánunk sem kevesebbet, sem többet - és semmi magától értetődőbbet -, mint szabad népként szabad országban élni.

(Fordította: Mészáros András)

(Február 24-ét, az 1918-ban kibocsátott függetlenségi nyilatkozatuk évfordulóját 1940 óta tilos volt megülni Észtországban. 1989. február 24-től újra kék-fekete-fehér zászlót lenget a szél a tallini Pikk Hermann-bástyán. Az Észtországi Népfront ebből az alkalomból adta ki kiáltványát, amely a Vaba Maa (Szabad Ország) című saját kiadványának március 15-ei, 1. számában jelent meg.)

Új szervezet az emberi jogok védelmére

A magyar demokratikus ellenzék 1982-83 óta kapcsolatban áll az amerikai Helsinki Jogőrrel (Helsinki Watch) illetve a bécsi központú Nemzetközi Helsinki Emberijogi Szövetséggel. A Szövetség számos esetben tiltakozott, amikor ellenzékieket, kritikus gondolkodó embereket zaklattak, házkutatásokkal, pénzbírsággal sújtottak. De közbelépésének jelentős szerepe volt abban is, hogy a röplap terjesztéséért elítélt Kristály Gyula fegyházbüntetését a bíróság feltételes szabadságvesztésre változtatta át. A Szövetség, illetve a Helsinki Watch szervezte

meg 1985-ben Budapesten az alternatív kulturális fórumot, amelynek világhírű résztvevői - Susan Sontag, Timothy Carton Ash - a rendőrség otromba közbelépése nyomán csak magánlakáson találkozhattak közönségükkel.

Május 19-én megalakult a Magyar Helsinki Bizottság, a Nemzetközi Szövetség magyar szervezete. A Bizottság tagjai az Ellenzéki Kerekasztal körül helyet foglaló független szervezetek tagjai, elnöke Mészöly Miklós, titkára Kakuk György András. Az Intéző Bizottság két koordinátora Kodolányi Gyula és Kőszeg Ferenc. Az alakuló ülésen részt vett Karl zu Schwarzenberg, a Nemzetközi Szövetség elnöke. A megalakult Bizottságot a Külügyminisztérium képviselőjében Erdős András nagykövet köszöntötte.

x x x

A Magyar Helsinki Bizottság Alapító Felhívása

Amikor 1975-ben harmincöt ország vezetői aláírták a Helsinki Záróokmányt, sokan attól tartottak, a megállapodás csak Európa megosztottságát szentesíti, az emberi jogokról szóló ajánlások pedig - mint már annyiszor - ismét csupán mit sem mondó díszítésül szolgálnak az új egyezményen. Jurij Orlov és társai az érdeket, hogy a Helsinki szellem ma mégis mást jelent. Bátor fellépésük bebizonyította: az emberi jogok a jogsértő kormányoktól is számonkérhetők. Az emberi jogok, az emberi szabadság ügye fölötté áll pártoknak, politikának és országhatároknak. A jogsértőnek pedig - bármennyi gazdasághoz szokott is hozzá világunk - szégyenkeznie kell a népek közössége előtt. Gyalázata előbb-utóbb eltitkolhatatlanná válik saját nemzete körében is.

Magyarországon az elmúlt tíz évben mind többen próbáltak élni szabadságjogaikkal, és tiltakoztak az emberi jogok megsértése ellen. Tiltakoztak, ha cseh polgárjogi aktivistákat zártak börtönbe, és tiltakoztak, amikor Lengyelországban tombolt az erőszak. Hírül adták a világnak és az országnak, mi történik a magyar kisebbséggel Romániában. Dacolta sokszor még a közvéleménnyel is, felfedték, milyen szűkösek a magyarországi liberalizmus határai. Erőfeszítéseiknek része van abban, hogy a magyar nép - nagyhatalmú urai akarata ellenére - megindult a demokrácia felé vezető úton.

Vajon van-e értelme, hogy éppen most alakuljon Magyarországon Helsinki Bizottság, amikor jogaink egy részét már szabadabban gyakorolhatjuk, és az önkénnyel szemben nem vagyunk teljesen védtelenek?

Meggyőződésünk, hogy az emberi jogok védelmezőinek ma is elegendő feladatuk van, cselekvési lehetőségeik pedig megnövekedtek.

Bár akadozik és olykor látszólag leáll, változatlanul működőképes az erőszak egész gépezete. A Büntető Törvénykönyv ma is lehetővé teszi, hogy politikai tevékenységéért bárkit elítéljenek. A büntető eljárás szabályai a gyanúsítottakat emberi jogaikban sértik meg. A rendőrség jogköre megengedi, hogy bírói ítélet nélkül bárkit megfosszanak szabadságától vagy korlátozzanak szabadságjogaiban. Jogaink egy részét ma is csak külön hatósági engedéllyel gyakorolhatjuk.

A Magyar Helsinki Bizottság sürgeti a helsinki elvekkel ellentétes jogszabályok megszüntetését, és figyelemmel kíséri hatályon kívül helyezésük folyamatát.

Negyven évi egypártrendszer után a magyar nép a közeljövőben először választhat több párt közül. A népképviselő és azon keresztül a kormány megválasztásának szabadsága alapvető emberi jog. A választás szabadsága és tisztasága elleni politikai vagy hatósági - fellépés emberi jogot sért.

A Magyar Helsinki Bizottság lehetőségeihez mérten figyelemmel kíséri az országgyűlési és helyhatósági választások előkészítését és menetét.

Az elmúlt negyven év során tízezreket ítéltek el ártatlanul, százezreket fosztottak meg szabadságuktól, javaiktól. A kormányzat az 1962 előtti koncepciós perek felülvizsgálatát ígéri. Valójában koncepciós perek a későbbiekben is voltak, politikai okból, ártatlanul a közelmúltban is elítéltek embereket, az ítéletből következő joghátrányok pedig máig is sújtják őket.

A Magyar Helsinki Bizottság szorgalmazza, hogy az ítéletek felülvizsgálata ne záruljon le az 1962-es évvel, hogy a politikai jellegű ítéletekhez fűződő joghátrányok szűnjenek meg, a meghurcoltak pedig kapjanak az ország nehéz gazdasági helyzetéhez mért, de méltányos kártérítést.

Hazánkba egyre több menekült érkezik, mindenekelőtt Romániából. Sorsukról, letelepedésük vagy harmadik országba való továbbutazásuk engedélyezéséről, sőt esetleges kiadatásukról rendőri szervek döntenek, többnyire a nyilvánosság kizárásával.

A Magyar Helsinki Bizottság figyelemmel kívánja kísérni a menekültek helyzetét; szorgalmazza, hogy bővüljenek mind a letelepedés, mind a továbbjutás jogi lehetőségei.

A társadalom egy része gyanakvással szemléli, lenézi a szociális, vallási és etnikai kisebbségeket, a szegényeket, a kisegyházak híveit, a cigányokat. E megkülönböztetést sok esetben jogszabályok is támogatják.

A Magyar Helsinki Bizottság szorgalmazza a megkülönböztető jogszabályok és a belőlük következő hatósági gyakorlat megváltoztatását, szorgalmazza, hogy a diszkriminációt tiltó nemzetközi egyezmények megszegőit büntessék meg.

A Magyarországgal szomszédos országokban - Ausztria kivételével - mindenütt súlyosan és folyamatosan megsértik az emberi jogokat. Amit a kormányzat és a rendőrség tesz Csehszlovákiában a másként gondolkodókkal, a Szovjetunióban a grúzokkal és örményekkel, Jugoszláviában az albánokkal, Romániában pedig az ország valamennyi állampolgárával - az

mélységesen ellentétes a helsinki elvekkel. Különösen fájdalmas számunkra - hiszen közelről érint -, hogy a szomszédos országok antidemokratikus politikai viszonyai között az ott élő magyar kisebbségre kettős - politikai és nemzetiségi - elnyomás nehezedik. A romániai magyarságot a drasztikus elnyomás fizikai létében fenyegeti.

A Magyar Helsinki Bizottság tiltakozik az emberi jogok megsértése ellen - bárhol történik is. Minthogy magyar állampolgárok viszonylag könnyen utazhatnak Csehszlovákiába és Romániába, feladatának tekinti, hogy figyelemmel kísérje az emberi jogok helyzetét ezekben az országokban és segítséget nyújtson a valós helyzet megismerésében. Vállalja, hogy szükség esetén megbízottakat küld ki, hogy részt vegyenek valamely bírósági tárgyaláson, vagy egy-egy jogsértés pontos körülményeinek feltárásában.

A demokratikus átalakulás Magyarországon hosszú és nehéz folyamat lesz. Számítanunk kell megtorpanásokra, időleges visszarendeződésekre. Ilyen helyzetekben különösen nagy szükség lehet a Magyar Helsinki Bizottság létezésére, munkájára.

A Magyar Helsinki Bizottság nem tartozik egyetlen párthoz vagy politikai szervezethez sem. Tagjai különböző pártok tagjai, a Bizottságban azonban nem pártjukat képviselik. Pártállásuktól függetlenül közös ügyre szövetkeztek: az emberi jogok, a demokratikus szabadságjogok védelmére.

Akik az elmúlt években az emberi jogok ügyében tenni próbáltak valamit, megtapasztalhatták, hogy számíthatnak a Nemzetközi Helsinki Szövetség és tagszervezetei szolidaritására. A Magyar Helsinki Bizottság a nemzetközi szövetség tagszervezeteként az eddig kialakult jó kapcsolatot kívánja szervezeteiben tovább ápolni.

A Bizottság folyamatos együttműködésre törekszik más hazai emberjogi szervezetekkel, így az Emberi Jogok Magyar Ligájával, a frankfurti központú Nemzetközi Emberjogi Társaság magyar tagozatával, az Amnesty International magyar szekciójával, a Raoul Wallenberg Egyesülettel, a Független Jogvédő Szolgálattal valamint a demokratikus pártokkal, független szervezetekkel, a magyarországi egyházakkal és vallásfelekezetekkel. Sikeres munkája érdekében együttműködésre törekszik a kormányzati szervekkel is. Ugyanakkor hangsúlyozza, hogy független társadalmi szervezetként, semmiféle állami szervezettől nem kér és nem fogad el támogatást.

Budapest, 1989. május 19-én

Kilőtt tank az Üllői út - Mária utca kereszteződésénél

Hitel 89.6.21.

Galgóczi Erzsébet ravatalánál

Sokáig meddón mozdulatlan, de immár változó világunkban, irodalmunk bátrabban változó szokásai között, Galgóczi Erzsébet szilárdan kitartott hazulról hozott élményvilága makacs tényei mellett.

A hűség jellemzi őt, hűség élete kezdeteihez.

Írói életműve bizonyítja, tudta, kezdettől végig tudta, hogy a legkiválóbb regényíró kitalált történeteiben, legszebb megfogalmazásában éppen az a képzeletgyűttes lehet a legmaradandóbb, amely az igazság és a valóság talajából sarjadt.

A tehetséget felmérni nemcsak a születés, de még a halál órájában sem lehet. Ám a teljesítmény, az írói életmű elszámolása közben mindig számítani kell a goethei megfogalmazás igazára, mely szerint a zsenialitás nem más, mint egy kis rész adottság és egy hatalmas, szívós szorgalom. Galgóczi Erzsébet adatgyűjtő szorgalma és tehetsége életműve által igazolni látszik ezt a goethei feltevést a maga sajátos zsenialitásával.

Az ő elbeszéléseiben, regényeiben nyomon követhetjük erkölcsi küzdelmét a rossz, az emberi, az emberek által előidézett rossz ellen. Ezt a küzdelmet nem fejezte, nem fejezhette be, maradt még tervei tarsolyában ostromozni való gyalázat, megírni való ítélet.

Ám — tudjuk — a rossz ellen küzdeni soha nem veszélytelen, mert a károhozat szolgáló hatalmat s fegyvert viselnek.

De nem kisebb veszedelem: a jóért, a jogért küzdő alkotó belső magányának gyötrelme sem. Emészt, felemészt az efféle harc a magányos küzdőnek lelkét, fizikai valóját. A gyöngye nő esélyei — bármily nagy is a lelkiereje — sokkal kisebb, mint az egyívású férfiaké.

Galgóczi Erzsébet nem adta fel a küzdelmet — testi valója rokant bele s fogyott el az egyenlőtlen harcban.

Élete főművének szánt munkájának csak tervezéséig jutott el. Azaz ahogy csak tervezéséig, az egész mű anyaga már csaknem készen a fejében volt, csupán a családi szemérem fogta vissza kezét a végleges megfogalmazástól, minthogy önleletrajzi, családtörténeti, osztálytörténeti végdokumentum lett volna ez a regényes társadalomrajz. A rögzített cím sokat elárul a nagy tervről: *Az utolsó paraszt*. A paraszti életforma elmúlását tárta volna fel ez a könyv. Az életforma szépségét és csődjét is egyben. És a szándék szerint mindannak felülmúlását, amit valaha — legalábbis magyarul — a parasztságról írtak. S éppen azért minden elődök munkáival kellett volna összehasonlítani magát a szerzőnek és műnek. Nehéz volt belefogni — halogatni, halasztani kellett a remekmunka rögzítését, elkezdését.

Legutóbbi személyes találkozásunk, beszélgetésünk alkalmával még azt ígerte: közbejött ugyan egy utolsó előtti téma, azt még papírra veti, aztán következik *Az utolsó paraszt*.

Néhány mondattal később halálfélelméről panaszkodott. Végzetesnek kellett. S akkor váratlanul, legalább számomra váratlanul transzcendens, vagyis a földi tapasztalatok határán túli szavakat mondott: *Szeretnék néha visszajönni még!*

Azt gondoltam meglepetésemben, hogy csak véletlenül egyezik szokatlan sóhajtása Juhász Gyula régi Testamentumának kezdőszórával.

Ezért visszakérdeztem: Úgy gondolod, hogy egyszer vagy olykor...

Szigorúan rám tekintett és megismételte a költő szavait, melyeket utolsó beszélgetésünk búcsúszavaiként megismétlek, kiegészítve a rákövetkező sorokkal, melyek nyilván Erzsébet fejében, szívében léteztek: *Szeretnék néha visszajönni még / Ha innen már a föld alá megyek / Feledni nem könnyű a föld ízét, / A csillagot fenn és a felleget.*

CSERES TIBOR

Mészöly Miklós

A lelkiismeret előretolt hadállása

Társadalmunk ismét tett egy lépést a demokratikus kibontakozás felé, teljesen önként, nem várva és nem is igényelve semminemű kormányzati segítséget, támogatást. Azzal a meggyőződéssel, hogy a citoyen-autonómiának nem csupán elvszerű és támadhatatlan törvényes lehetősége, joga, hanem — különösen válságidőben — kötelessége is, hogy mindazt, amit az alkotmány biztosít vagy a szelleméből kiolvasható, szívósan és maradéktalanul gyakorlatilag is kihasználja. Sőt, az is világos már társadalmunk előtt, hogy a nemzet érdeke adott esetben fölébe kerekedhet az alkotmány pillanatnyi paragrafusainak, cikkelyeinek. Ma a változás, s a szinte naponként változó értelmezések kritikus határzónájában élünk. Mikor jog adatik már jószíval, de a gyakorlat alapvető garanciáiban korántsincs egyenlőség. A kormányzati erőszak és manipuláció sokat tett azért a múltban, hogy még az eleve csonkított alkotmányos jogok se érvényesülhessenek. Ezt többé nem teheti. Határzóna-helyzetünkben újra kell tanulnunk, hogy tudjunk és merjünk is élni a jogainkkal, a garanciák bizonytalansága ellenére is.

Ilyen történelmi, politikai és társadalmi válsághelyzetben került sor a Magyar Helsinki Bizottság ünnepélyes megalakulására.

Bizottságunk társaszervezete a Nemzetközi Helsinki Bizottságnak. Felzárkózásunk és bekapcsolódásunk ebbe a munkába a legfontosabbak egyike, melyre a holnapunkat építeni lehet. A lelkiismeret előretolt hadállása, ahonét figyelemmel lehet és kell áttekinteni az általános infámia hadszíntereit. Fontosságát és méltóságát az adja, hogy nem hatalma van, hanem igazsága. Egy olyan világban, ahol az értékek börténjén világléso a *pouvoir*. Rendjel nélküli közkatona munkáját igényli, civil papokat a világ megszállott fegyveresei között. Szimbolikusan szép, hogy a Bizottság megalakulásának gondolata éppen Moszkvában született meg közvetlenül Helsinki után; még ha ott rövid működés után radikális megtorlással halálra is ítéltetett. Mégis, maradandó jelzéssé tudott válni, hogy a sarkított megosztottság nem szükségszerűség, hanem pusztító görcs. A felelősségteljes pap ugyanis nem csak imádkozik, hanem számontartja és szószékről nevezi meg a templom kufárait, és az utcák zölőit. Ereje a védtelenségben van. Az ilyen magatartás a holnap egyetlen reményteljes záloga. Az öreg Malreaux írta, hogy a XXI. század vagy hívó lesz, vagy nem lesz. A bizottságok munkáját — mutatis mutandis — hasonló felismerés jellemzi. Egyetlen célja, hogy az infámiát leleplezze, megszüntesse. Nem kívánja tétlenül nézni, hogy a hatalom, a helyi világpolitika újra és újra eljuttassa a szelektív jogérzékenység morális komédiáját — mindig csak azt az infámiát helyezve reflektorfénybe, mely a hatalmi érdekeknek éppen megfelelné. Arra mozgósít, hogy a kisebb infámiára is ugyanolyan figyelmet fordítsunk, mint a legnagyobbra. Az ilyen magatartás és gyakorlat forradalmi áthangolása a politikai játszmák nemzetközi megítélésének. A konkrét és alkalmi segélynyújtáson kívül ebben van a bizottságok korszakos és elvi jelentősége. Meghirdetése annak, hogy megfontolt engedtelenséggel kell visszaautásítani, elítélünk minden embert megalázó infámiát és lehetőségeinkhez képest harcot kell folytatnunk a törvényesített infámiával szemben is — amit már-már társadalmi közöny, konszenzus is szentesít. Megtisztelő számomra, hogy a Magyar Helsinki Bizottság elnökeként részt vehetek ebben a munkában. Külön öröm nekünk, hogy a szervezet nemzetközi vezető képviselője és jótállója éppen Schwarzenberg úr, aki közismerten otthonos a mi közép-európai térségünkben s azon belül még közelebből is a magyar problémavilágban. Ez azonban privát magyar szempont lehet csak — figyelmünket és szolidaritásunkat semmilyen vonatkozásban nem rangsorolhatjuk. A té közös, így a feladatunk is oszthatatlanul az. Ezért érezhetjük úgy, hogy megalakulásunkkal — gyakorlatilag és szimbolikusan is — népek közösségével fogunk kezét. (Elhangzott a Magyar Helsinki Bizottság alakuló ülésén 1989. május 19-én, az Eötvös Kollégiumban)

Hung. Monitoring 19.5.89. (Kossuth Rádió, Hírek, 16 h)

- Megalakult a magyar Helsinki Bizottság, A ma már szerencsére természetes eseményről számol be Szilágyi Gabriella.

- Az alakuló ülésen Schwarzenberg herceg, a nemzetközi Helsinki Szövetség elnöke elmondta, hogy a szövetségnek olyan emberi jogvédő munkát kell kifejtenie, hogy a sine ira et studio elv érvényesüljön, vagyis mindekit védeni kell bármilyen pártállású is legyen az illegő. MÉSZÖLY Miklós a Magyar Helsinki Bizottság elnöke arról beszélt, hogy véget ért egy olyan történelmi korszak, amelyben az emberi jogokat csak szelektíven értelmezték, Erdős André nagykövet a bécsi zárókonferencia magyar képviselője szerint a helsinki megállapodás végrehajtását közösen képviseljék az állami és társadalmi szervek, s a bizottság hívja fel minden jogsértésre az állami szervek figyelmét.

(Hírvilág, 22 h)

- Maradjunk még az emberi jogoknál, hiszen ma alakult meg a Magyar Helsinki Bizottság. Ebből az alkalomból járt Budapesten Carl Johann von Schwarzenberg, a nemzetközi Helsinki Föderáció elnöke. Heine ?? Ottó azt kérdezte tőle, mi késztet egy fő hivatású arisztokratát arra, hogy az emberi jogok élharcosa legyen?

- Wie kommt man auf die Idee? ... unser Jahrhundert.
Von Schwarzenberg úr elmondta, hogy a XX. század épp elégszer bizonyította régióinkban, mennyire fontos az emberi jogok tiszteletben tartása. Érdeklődését az emberi jogok iránt azonban családja története is magyarázza. Egyik nagybátyja és egyben nevelőapja ugyanis a második világháború alatt a buchenwaldi koncentrációs tábor foglya volt, míg másik nagybátyja a sztálini időkben egy csehszlovákiai uránbányában volt kénytelen dolgozni. Von Schwarzenberg úr különösen fontosnak tartja a kisebbségi jogok védelmét, így az anyanyelv oktatását és az anyanyelven történő szabad vallásgyakorlást. Mint elmondta, reméli hogy a ma alakult Magyar Helsinki Bizottság is hamarosan tagja lesz az emberjogi föderációnak. Hasonló bizottságok működnek egyébként már több szocialista országban, Jugoszláviában a bizottság tevékenysége olyannyira legális, hogy a nemzetközi föderáció tavalyi kongresszusát Belgrádban tartotta. Teljesen hivatalosan működhet a lengyel bizottság is és a szovjet Glasznosztj-sajtóklubnak sincsenek komolyabb nehézségei az utóbbi időben. A csehszlovák bizottságnak von Schwarzenberg úr szerint vannak ugyan még problémái, de azért...

Item: 542

Kiad sor: 05/19/1989 23:03:31

Om Fejléc: kiad rvk1023 4 nem/pol krf/bma/bmb/srf Szolgálati használatra!

Rövid Cím: Magyar Helsinki Bizottság

Hír: Magyar Helsinki Bizottság

BBC

London, 1989. május 19.

Panoráma

Magyar politikai aktivisták új szervezetet alakítottak az emberi jogok figyelemmel tartására, és hogy nyomást gyakoroljanak a kormányra, javítson ezek helyzetén. A Magyar Helsinki Bizottságot a nemzetközi helsinki föderáció égisze alatt hozták létre. Tagjai azt mondják, publikálni fogják a jogsérelmeket a szomszédos Romániában és Csehszlovákiában. Sally Ackroyd jelenti:

- A Helsinki Bizottság vezetői elismerik, hogy az elmúlt évben Magyarországon jelentős javulás következett be az emberi jogok terén. Új törvényeket vezettek be, melyek törvényesítették az ellenzéket és engedélyezték, hogy találkozókát és tüntetéseket rendezzen.

Az ellenzéki szót, mint negatív terminust már nem használják, és úgy tűnik megszűnt az ellenzékiek rendszeres rendőri zaklatása is. Ugyanakkor a bizottság vezetői megállapítják, hogy még sokat kell tenni az emberi jogok védelmében és azért, hogy vége legyen a kényszer még mindig létező mechanizmusának.

A büntető törvények - mondják - még mindig lehetővé teszik, hogy embereket vád alá helyezzenek és bebörtönözzenek politikai okokból, a rendőrség még mindig fogva tarthat embereket anélkül, hogy bíróság elé állítaná őket. (folyt.)

Item: 543

Kiad sor: 05/19/1989 23:08:25

Om Fejléc: kiad rvk1024 4 nem/pol krf/bma/bmb/srf Szolgálati használatra!

Rövid Cím: Helsinki Bizottság - 1. folyt.

Hír:

A jövő évben többpárti választásokat tartanak. Ennek tükrében a bizottság egyik fő feladatául nevezte meg annak biztosítását, hogy a választások szabadok és demokratikusak legyenek.

Alapító nyilatkozatában a bizottság leszögezte, hogy Ausztria kivételével Magyarország szomszédai mind súlyosan megsértik az emberi jogokat. Minthogy magyarok szabadon utazhatnak Csehszlovákiába és Romániába, a bizottság feladatának tekinti, hogy figyelje az emberi jogok alakulását ezekben az országokban és megállapításait nyilvánosságra hozza. Bár a bizottságban nincsenek kommunista párttagok, a hatóságok mégis engedélyezték.

A kapcsolatok Romániával és Csehszlovákiával már jelenleg is eléggé feszültek, így Prága és Bukarest valószínűleg sérelmezni fogja, hogy a magyar hatóságok megtűrik egy olyan csoport létezését, amely az emberi jogok helyzetét vizsgálja saját országaikban. +++

Megalakult a Magyar Helsinki Bizottság

Megtartotta alakuló ülését a Magyar Helsinki Bizottság pénteken Budapesten, az Eötvös Kollégiumban. Az ülésen, amelyen jelen volt *Karl Johannes von Schwarzenberg*, a Nemzetközi Helsinki Szövetség az Emberi Jogokért Szervezet elnöke, elfogadták az alapszabályt, és megválasztották a tisztségviselőket.

A bizottság a többi ilyen nemzeti szervezethez hasonlóan tagja a Nemzetközi Helsinki Szövetség az Emberi Jogokért szervezetnek. A testület elnöke *Mészöly Miklós* író, koordinátorai *Kodolányi Gyula* író és *Kőszeg Ferenc* szerkesztő. (MTI)

Helsinki 20/04

CN008

A-WIRE

20-MAY-89 01:47

H -- HELSINKI HUMAN RIGHTS COMMITTEE SET UP IN HUNGARY

BUDAPEST, MAY 20 (NCA/AP/FF88) - A HELSINKI HUMAN RIGHTS COMMITTEE HAS BEEN ORGANIZED IN HUNGARY.

THE FOUNDING MEMBERS YESTERDAY IN BUDAPEST SAID THEY WILL MONITOR HUMAN RIGHTS ABUSES IN HUNGARY, ROMANIA AND OTHER COMMUNIST COUNTRIES. THE COMMITTEE PRESIDENT IS WRITER MIKLOS MESZOLY.

ATTENDING THE FOUNDING MEETING WAS KARL JOHANNES VON SCHWARZENBERG, PRESIDENT OF THE VIENNA-BASED INTERNATIONAL HELSINKI FEDERATION OF HUMAN RIGHTS. (MTI IN ENGLISH, MAY 19) TG/66